

pensioenfonds medewerkers apotheken

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

2021

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 MVB-overtuigingen, ambitie, thema's en doelstellingen	4
1.1.1 MVB-overtuigingen	4
1.1.2 MVB-ambitie	4
1.1.3 Thematische focus	5
1.2 MVB-uitgangspunten en internationale kaders	5
1.3 Reikwijdte MVB-beleid	6
1.4 Governance	6
2. MVB-instrumenten	6
2.1 Stemmen en engagement	6
2.2 Uitsluiten	7
2.2.1 Bedrijven	7
2.2.2 Overheden	8
2.3 ESG-integratie	8
2.4 Doelinvesteringen	8
3. Vastgoed (beursgenoteerd)	9
4. Illiquide beleggingscategorieën	9
4.1 Vastgoed (niet-beursgenoteerd)	9
5. Monitoring en rapportage	9
Bijlage 1: Wet- en regelgeving en toezicht	10
Code Pensioenfondsen	10
Nederlandse Corporate Governance Code	10
EU Richtlijn voor pensioenfondsen - IORP II	10
EU-Richtlijn langetermijnbetrokkenheid aandeelhouders (SRD II)	10
EU Informatieverschaffingsverordening (SFDR)	10
Bijlage 2: De tien principes van het Global Compact	12
Bijlage 3: De zes principes van de PRI	13
Bijlage 4: PMA criteria controversiële wapens	14

1. Inleiding

PMA vindt maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) belangrijk, maar heeft duurzame beleggingen niet als doel. PMA houdt bij het beleggen rekening met mens, milieu, duurzaam ondernemen en de wijze waarop bedrijven worden bestuurd. We streven naar een goed én verantwoord rendement. Het beleggingsbeleid is gericht op waardecreatie op de lange termijn.

PMA is zich ervan bewust dat ecologische, maatschappelijke en bestuurlijke (ESG) ontwikkelingen van invloed kunnen zijn op de beleggingsportefeuille. Het is noodzakelijk om bij het verwezenlijken van de lange termijn doelen van het pensioenfonds rekening te houden met de gevolgen van deze ontwikkelingen. Het pensioenfonds heeft inzicht in duurzaamheidsrisico's in de beleggingsportefeuille en wil deze risico's zoveel mogelijk beperken. Daarnaast willen we - binnen de mogelijkheden die we hebben - een bijdrage leveren aan een leefbare wereld.

1.1 MVB-overtuigen, ambitie, thema's en doelstellingen

We hebben een aantal uitgangspunten opgesteld voor het MVB-beleid. Het bestuur evalueert periodiek de beleggingen van PMA op basis van deze uitgangspunten. Daarnaast heeft het pensioenfonds ambities geformuleerd op het gebied van MVB. Ook zorgt PMA voor een frequente gedachtewisseling met zijn achterban (verantwoordingsorgaan, deelnemers en sociale partners) en andere relevante belanghebbenden, met betrekking tot het MVB-beleid.

1.1.1 MVB-overtuigen

- PMA vindt maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk. Daarom maken wij gebruik van de invloed die wij als belegger kunnen uitoefenen.
- Wij geloven dat MVB op lange termijn een positief effect heeft op het rendement dat we behalen en het risico dat we lopen.
- Wij zijn van mening dat de verantwoordelijkheid van het pensioenfonds verder gaat dan alleen de afweging van meer en minder risicovolle beleggingen, met meer en minder verwacht rendement. Daarom:
 - zijn MVB-overwegingen onderdeel van de besluitvorming; en
 - is PMA is bereid om kosten te maken voor de ontwikkeling en uitvoering van het MVB-beleid.
- We zijn er van overtuigd dat het MVB-beleid moet aansluiten bij de omvang en de identiteit van PMA. PMA is een relatief klein pensioenfonds. Mensen met een pensioen bij PMA werken in de gezondheidszorg of hebben in de gezondheidszorg gewerkt. Het thema gezondheidszorg verdient daarom extra aandacht.
- PMA vindt het belangrijk dat er voor het MVB-beleid draagvlak is en blijft bij iedereen met een pensioen bij PMA. Daarom neemt PMA belanghebbenden mee in de ontwikkeling van het MVB-beleid. Daarnaast hecht het pensioenfonds aan goede communicatie met zijn achterban over MVB.

1.1.2 MVB-ambitie

- PMA heeft een gezonde ambitie als het gaat om MVB en wil de komende jaren verder werken aan het realiseren van deze ambitie.
- Met onze beleggingen streven wij naar financieel rendement en willen we ook ernstige negatieve impact op mens en milieu zoveel mogelijk beperken.
- We passen het MVB-beleid toe op een zo groot mogelijk deel van de portefeuille.

1.1.3 Thematische focus

PMA heeft twee thema's gekozen die bij het pensioenfonds en zijn achterban passen: gezondheidszorg en verminderen gebruik eenmalig plastic. Door deze thema's te adresseren, via engagement, stemmen en het ondersteunen van *investor statements*, beoogt PMA een bijdrage te leveren aan UN Sustainable Development Goals (SDG's) 3 (gezondheidszorg voor iedereen) en 13 (aanpak klimaatverandering), 14 (leven in water) en 15 (leven op het land).

Gezondheid

PMA focust daarnaast op het thema gezondheid. Een belangrijk speerpunt binnen dit thema is toegang tot goede en betaalbare medicijnen.

Verminderen gebruik eenmalig plastic

Hoewel plastic een belangrijke rol speelt in ons leven en veel voordelen biedt, komt veel plastic en zeker eenmalig plastic als afval in verbrandingsovens, op stortplaatsen en in het milieu terecht. Elk jaar lekken miljoenen tonnen plastic in het milieu. Er is steeds meer bewijs dat het gebruik van eenmalig plastic een serieus probleem vormt dat in omvang toeneemt, tenzij we de manier waarop we plastic produceren, gebruiken, hergebruiken en verwijderen fundamenteel veranderen.

1.2 MVB-uitgangspunten en internationale kaders

PMA hanteert voor het MVB-beleid de uitgangspunten van de UN Global Compact (Bijlage 1). Deze uitgangspunten hebben betrekking op mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie. Daarnaast gebruikt PMA de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen¹ en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights² als internationaal normenkader. Deze uitgangspunten vormen het toetsingskader voor ondernemingen waarin we beleggen. Daarnaast streeft PMA ernaar om bij de inrichting van de beleggingsportefeuille zoveel mogelijk aan te sluiten bij de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties (Bijlage 2). Zo verlangt het pensioenfonds van zijn externe vermogensbeheerders dat de ze de PRI onderschrijven.

¹ <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/48004323.pdf>

² https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

1.3 Reikwijdte MVB-beleid

Hieronder wordt uiteengezet hoe het MVB-beleid van PMA wordt toegepast op de verschillende beleggingscategorieën.

PMA belegt in mandaten voor de volgende beleggingscategorieën:

- aandelen wereldwijd
- bedrijfsobligaties EU
- bedrijfsobligaties VS
- staatsobligaties
- beursgenoteerd vastgoed (wereldwijd)

PMA onderhoudt een uitsluitingenlijst waaraan de beheerders van deze mandaten zich moeten houden. Daarnaast past PMA het stembeleid toe op de aandelen waarin het fonds belegt. Voor zowel de aandelenportefeuille als voor beide bedrijfsobligatieportefeuilles gaat PMA de dialoog aan met de ondernemingen waarin het pensioenfonds belegt.

Voor zover PMA belegt in beleggingsfondsen, kan het niet het eigen MVB-beleid toepassen. PMA kiest er daarom voor om in beleggingsfondsen te beleggen die zo veel mogelijk aansluiten bij de uitgangspunten van het pensioenfonds. Deze beleggingsfondsen worden vervolgens ook aan ESG criteria getoetst.

1.4 Governance

Het MVB-beleid van PMA is vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. Periodiek evalueert het bestuur of het beleid nog aansluit bij de ambities en de beleggingspraktijk van het pensioenfonds. Indien nodig past PMA dit beleid aan.

Het bestuur van PMA is collectief verantwoordelijk voor de vaststelling, ontwikkeling en uitvoering van het MVB-beleid van PMA. Daarnaast vervult een van de bestuursleden een voortrekkersrol op dit gebied.

Achmea IM is aangesteld voor de advisering over en de uitvoering van het MVB-beleid. Samen met Achmea IM stelt PMA halfjaarrapportages op, waarin wordt beschreven wat er op MVB-gebied is gedaan.

2. MVB-instrumenten

Het pensioenfonds kiest voor een combinatie van de volgende instrumenten voor de uitvoering van het MVB-beleid:

- Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen
- Engagement (het aangaan van de dialoog met ondernemingen)
- Uitsluiten
- Doelinvesteringen

2.1 Stemmen en engagement

PMA wil graag een betrokken aandeelhouder zijn en vindt daarom stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het beïnvloeden van geselecteerde ondernemingen door het aangaan van dialogen ('engagement') belangrijk.

Stemmen

Corporate governance wordt vaak omschreven als 'goed ondernemingsbestuur'. Het heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende organen van een onderneming, zoals de raad van bestuur, raad van commissarissen, aandeelhouders en andere belanghebbenden, waarbij rekenschap, transparantie en toezicht een centrale rol spelen. Het uitoefenen van stemrechten op aandeelhoudersvergaderingen is een van de belangrijkste aandeelhoudersrechten.

Het stembeleid van PMA is van toepassing op de beleggingen in aandelenmandaten. Voor de beleggingen in fondsen verlangt PMA van de externe managers dat zij op z'n minst de principes van het ICGN (International Corporate Governance Network) in acht nemen. Het pensioenfonds publiceert het stemgedrag op de website.

Engagement

Naast het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, kunnen beleggers de dialoog aangaan met ondernemingen waarin zij beleggen. Het beoogde doel van de dialoog is een positieve gedragsverandering te realiseren bij de onderneming en aan te sporen tot lange termijn waarde creatie. Naast beïnvloeding van ondernemingsgedrag is het uitwisselen van standpunten en kennis een tweede doel.

PMA neemt deel aan zowel normatieve als thematische engagementprogramma's. Het doel van normatieve engagement is het opheffen van schending van internationale normen. ISS ESG voert de normatieve dialogen namens PMA. ISS ESG besluit op basis van de volgende criteria of zij de dialoog met een onderneming starten: de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu: de ernst, de schaal en eventuele onomkeerbaarheid van de schending. Ook besluit ISS ESG wel of geen dialoog aan te gaan, op basis van de inschatting dat er een succesvolle dialoog kan plaatsvinden.

Het doel van thematische engagement is het verbeteren van processen en standaarden in bepaalde sectoren. PMA neemt deel aan twee thematische engagement trajecten: *Plastics* en *Goede en beschikbare medicijnen*. De thematische dialogen worden gevoerd door Achmea IM.

Naast engagement onder eigen naam, staat PMA open voor deelname aan gezamenlijke initiatieven, waaronder het voeren van dialogen met bedrijven samen met andere partijen.

2.2 Uitsluiten

PMA vindt het belangrijk om de beleggingsportefeuilles vrij te waken van maatschappelijk onwenselijke activiteiten. Het pensioenfonds voert dan ook een uitsluitingsbeleid om zijn normatieve ondergrens te borgen. Voor de definitie van deze ondergrens maakt PMA onderscheid tussen producten die het pensioenfonds onacceptabel vindt (controversiële wapens en tabak) en ondernemingsgedrag dat het pensioenfonds onacceptabel vindt (structurele UN Global Compact schendingen). Ondernemingen die niet voldoen aan deze ondergrens worden uitgesloten van het beleggingsuniversum.

PMA geeft de fiduciair manager (Achmea IM) de opdracht om elk half jaar een uitsluitingslijst op te stellen en te implementeren op basis van bovenstaande criteria. Bij het opstellen van de uitsluitingslijst baseert Achmea IM zich op onderzoek van ISS ESG.

2.2.1 Bedrijven

PMA hanteert de volgende criteria en grenswaarden voor het uitsluitingsbeleid:

- **Controversiële wapens:** Bedrijven, die zijn betrokken bij de productie en handel in alle vormen van controversiële wapens en aanverwante producten (bijlage 3).

- **Tabak:** Producenten van tabaksproducten én hun leveranciers, die minimaal 50% van de omzet halen uit leveringen aan tabaksproducenten.
- **UN Global Compact:** Bedrijven die structureel in overtreding zijn met de UN Global Compact principes (bijlage 1).³

2.2.2 Overheden

PMA belegt niet in landen waartegen de EU of de VN majeure/substantiële sancties heeft ingesteld. Over het algemeen maken de overheden van dergelijke landen zich schuldig aan schendingen van de fundamentele mensenrechten van hun burgers. Naast de EU-sanctielijst en de VN-sanctie lijst worden de prestaties van de landen in de Freedom in the World index, de ITUC Global Rights index en de Corruption Perception Index als vertrekpunt gebruikt bij het opstellen van een landenuitsluitingslijst.

Als PMA een land uitsluit, betekent dit dat PMA alle aan deze overheid direct gerelateerde beleggingsinstrumenten, zoals staatsobligaties uitsluit. Ook obligaties van aan de staat gerelateerde instanties en lagere overheden van het desbetreffende land vallen onder de uitsluiting.

2.3 ESG-integratie

PMA belegt via verschillende vermogensbeheerders. Het pensioenfonds belegt waar mogelijk⁴ in gesegregeerde mandaten. Het voordeel hiervan is dat het pensioenfonds het eigen verantwoord beleggen beleid kan toepassen. Op deze wijze worden de ondernemingen in de verschillende beleggingsportefeuilles op een uniforme en consistente manier behandeld. De vermogensbeheerders mogen niet beleggen in de ondernemingen en landen die PMA heeft uitgesloten.

PMA vindt het meenemen van duurzaamheidsinformatie in het beleggingsproces belangrijk. Het pensioenfonds heeft de ambitie dat ESG-informatie wordt meegenomen in alle beleggingsportefeuilles, voor zover dit mogelijk is.

PMA monitort waar vermogensbeheerders staan ten aanzien van ESG-integratie. Periodiek worden de vermogensbeheerders bevraagd over hun ESG-prestaties en integraties. Bij de selectie van nieuwe vermogensbeheerders houdt PMA expliciet rekening met het duurzaamheidsprofiel van de vermogensbeheerder.

2.4 Doelinvesterings

Door middel van doelinvesterings wil PMA een positieve maatschappelijke bijdrage leveren. Het Pensioenfonds geeft invulling aan doelinvesterings binnen de bedrijfsobligatie- en infrastructuurportefeuilles.

Binnen de bedrijfsobligatieportefeuille belegt PMA in groene obligaties, ofwel *green bonds*. Het Pensioenfonds ziet in *green bonds* financiële instrumenten die bijdragen aan met name de doelstelling van het klimaatakkoord van Parijs, om geldstromen in overeenstemming te brengen met een traject naar broeikasgasarme en klimaatbestendige ontwikkeling. In de mandaatrichtlijnen voor de bedrijfsobligatieportefeuilles zijn green bond minimum- (EU portefeuille) en doelallocaties (VS portefeuille) opgenomen. Deze percentages worden periodiek geëvalueerd. Voor zowel de EU-

³ Het beleid is erop gericht om bedrijven met ontoereikend beleid en tekortschietende inspanningen op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, aandacht voor het milieu en goed bestuur (verwerpelijk 'corporate behaviour') uit te sluiten ('norms-based exclusions'). In de praktijk betekent dit dat een onderneming voor een aaneengesloten periode van minimaal 2 jaar in overtreding is met de UN Global Compact principes (volgens ISS ESG) en dat er via engagement geen verbetering is bewerkstelligd.

⁴ PMA is voornemens om bij de volgende beleidsupdate beleid inzicht te geven in het percentage van het vermogen dat wordt belegd in gesegregeerde mandaten en waarop het eigen MVB-beleid van toepassing is.

bedrijfsobligatieportefeuille als voor de VS-bedrijfsobligatieportefeuille is de *green bond* allocatie in 2021 vastgesteld op 2,5%.

3. Vastgoed (beursgenoteerd)

PMA belegt in beursgenoteerd vastgoed via een mandaat bij een externe vermogensbeheerder. ESG is een belangrijk aspect in het selecteren en monitoren van een vermogensbeheerder. Daarnaast vraagt PMA de vermogensbeheerder om periodiek basis te rapporteren over de implementatie van de verschillende MVB-instrumenten (ESG-integratie en engagement) en de resultaten hiervan.

Ook gaat PMA het gesprek aan met de vermogensbeheerder over:

1. het bestaande klimaatrisico in de portefeuilles
2. de CO₂-uitstoot van de beleggingen
3. de verdeling van duurzaamheids-scores van de beleggingen

Op deze manier monitort PMA de ESG-prestaties van de vermogensbeheerder en kan het bijsturen waar nodig.

4. Illiquide beleggingscategorieën

4.1 Vastgoed (niet-beursgenoteerd)

Voor vastgoedbeleggingen (niet-beursgenoteerd) hanteert PMA geen uitsluitingen op objectniveau. Het ESG-beleid voor vastgoed is gericht op 'positive screening'. Binnen de randvoorwaarden (zoals risico/rendement en de positie van PMA binnen fondsen) verlangt PMA het onderstaande van de externe managers van vastgoedportefeuilles:

- a. Minimaal 80% van de objecten/managers heeft een minimale score van drie GRESB⁵-sterren en in 2021 gemiddeld minimaal vier GRESB-sterren voor alle beleggingen van de vastgoedfondsen/-mandaten, waarin PMA direct belegt.
- b. PMA nodigt de (bestaande en -eventueel- toekomstige) operationele managers uit voor een gesprek over:
 - het klimaatrisico in hun portefeuilles
 - de locaties van hun beleggingen
 - de CO₂-uitstoot van hun beleggingen
 - de verdeling van GRESB-scores van hun beleggingen

5. Monitoring en rapportage

Externe managers moeten een bijdrage leveren aan het realiseren van de lange-termijn doelstellingen van PMA. PMA monitort de ESG-ontwikkelingen in de beleggingsfondsen waarin het belegt. Waar PMA belegt in aandelenmandaten, kan PMA het MVB-beleid toepassen. Het pensioenfonds zal via de MVB-halfjaarrapportage op de website communiceren over de implementatie en de voortgang.

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor de monitoring en rapportage over de voortgang van de implementatie van het MVB-beleid. PMA rapporteert hierover in het jaarverslag.

⁵ Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) is een organisatie die die wereldwijd de duurzaamheidsprestaties van de vastgoedbeleggingssector meet.

Bijlage 1: Wet- en regelgeving en toezicht

Voor pensioenfondsen is alleen het verbod op investeren in clusteremittie expliciet in de wet vastgelegd.⁶ Andere ESG-wetgeving voor pensioenfondsen werkt met de clausule “pas toe of leg uit”.

Het beleid van PMA is er op gericht om in principe te kiezen voor “toepassen” en alleen in uitzonderingssituaties gebruik te maken van de mogelijkheid om “uit te leggen”, waarom het fonds bepaalde regels niet toepast.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen (2013) is verankerd in de Pensioenwet (1 juli 2014).

In lijn met het bovenstaande uitgangspunt ‘pas toe of leg uit’ besteedt PMA aandacht aan de communicatie over het ESG-beleid en communiceert het met deelnemers en andere belanghebbenden (waaronder het verantwoordingsorgaan) in lijn met communicatiebeleid.

Nederlandse Corporate Governance Code

De Nederlandse Corporate Governance Code is sinds 1 januari 2018 wettelijk verankerd in de Wet op het financieel toezicht (Wft); art. 5:86. Het stembeleid van pensioenfondsen staat in de Corporate Governance Code centraal. Het gaat om het openbaar maken van het stembeleid, verslag uitbrengen over de uitoefening van het beleid en tenminste één maal per kwartaal publiceren hoe is gestemd op aandeelhoudersvergaderingen.⁷

EU Richtlijn voor pensioenfondsen - IORP II

PMA heeft de IORP II wetgeving geïmplementeerd. Op het vlak van MVB betekent dit dat PMA:

- in de eigen risicobeoordeling expliciet de risico's voortvloeiend uit klimaatverandering, gebruik van natuurlijke hulpbronnen en de risico's voortvloeiend uit afwaardering van activa ten gevolge van veranderingen in (onder andere) milieuregelgeving meeneemt.
- in de Verklaring inzake beleggingsbeginselen openbaar maakt hoe in het beleggingsbeleid milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen worden meegenomen.
- in jaarverslagen en in laag 1 van de Pensioen 1-2-3 uitgebreider informatie te geeft over het duurzaamheidsbeleid.

EU-Richtlijn langetermijnbetrokkenheid aandeelhouders (SRD II)

In de kern behandelt deze Richtlijn de wijze waarop aandeelhouders hun invloed kunnen aanwenden als eigenaar van beursgenoteerde ondernemingen.

EU Informatieverschaffingsverordening (SFDR)

De EU Informatieverschaffingsverordening (Sustainable Finance Disclosure Regulation of SFDR) is onderdeel van een breder palet aan Europese wetgeving voor de financiële sector. Het doel van deze wetgeving is om zoveel mogelijk kapitaal te mobiliseren voor het realiseren van de Europese Green Deal waarin gestreefd wordt naar een duurzame economie die:

⁶ De Autoriteit Financiële Markten hanteert een toegestane grens waar het gaat om beleggingsfondsen met blootstelling aan bedrijven die omzet genereren uit de productie van clusteremittie. PMA streeft een zero-tolerance beleid na waar het gaat om beleggingsfondsen met bedrijven die betrokken zijn bij de productie van clusteremittie.

⁷ In de loop van 2021 implementeert PMA zijn eigen stembeleid en zal het pensioenfonds gaan rapporteren over zijn stemgedrag.

- De netto-uitstoot aan broeikasgassen tegen 2050 tot nul reduceert
- Economische groei oplevert zonder grondstoffen uit te putten
- Geen mens of regio aan zijn lot overlaat.

De verordening brengt met zich mee dat pensioenfondsen aanvullende informatie ten aanzien van verantwoord beleggen en de integratie van duurzaamheidsrisico's in het beleggingsproces moeten verstrekken op hun website en in de pensioencommunicatie (Pensioen 1-2-3).

Bijlage 2: De tien principes van het Global Compact

De UN Global Compact verlangt van ondernemingen dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

Mensenrechten

- 1^e principe: Ondernemingen dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en
- 2^e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

- 3^e principe: Ondernemingen dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
- 4^e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;
- 5^e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en
- 6^e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

- 7^e principe: Ondernemingen dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;
- 8^e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en
- 9^e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

- 10^e principe: Ondernemingen dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het UN Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

Bijlage 3: De zes principes van de PRI

In april 2006 zijn door de Verenigde Naties de Principles for Responsible Investment (PRI) gelanceerd. Deze principes zijn inmiddels door meer dan 1.000 institutionele beleggers wereldwijd ondertekend.

De zes principes van PRI luiden als volgt:

1. Wij willen ESG onderwerpen integreren in onze beleggingsanalyse en besluitvormingsprocessen.
2. Wij willen een actieve aandeelhouder zijn die ESG onderwerpen integreert in het eigen corporate governance beleid.
3. Wij vragen van ondernemingen waarin we beleggen rapportage op het gebied van ESG onderwerpen.
4. Wij promoten PRI in de financiële sector.
5. Wij werken samen om PRI effectief te implementeren.
6. Wij zullen rapporteren over de activiteiten die wij doen om PRI te implementeren.

Bijlage 4: PMA criteria controversiële wapens

Controversiële wapens zijn wapens die op grond van internationale conventies verboden zijn of die bijzonder controversieel worden geacht vanwege hun humanitaire impact. Het betreft massavernietigingswapens en wapens die geen onderscheid maken tussen burgers of strijders of onevenredige schade toebrengen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers en ontwrichten deze de maatschappij en de economie. Het pensioenfonds belegt niet in ondernemingen die controversiële wapens produceren of distribueren of een significant belang hebben in een andere onderneming betrokken bij de productie van de volgende type wapens:

- nucleaire wapens
- biologische wapens
- chemische wapens
- clustermunitie
- antipersoonsmijnen

Bijlage 5: Vrijwillige initiatieven

Nederlandse Stewardship Code

Het stem- en engagementbeleid kan verder gestalte krijgen als PMA zelf gaat stemmen en 'engagen'. Hierbij kan de Nederlandse Stewardship Code (NSC) leidend zijn, waar het gaat om Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen.

Sustainable Development Goals

In het ESG-beleid wordt een duidelijke relatie gelegd met de SDG's. Hiermee geeft PMA aan zich actief te willen inzetten voor het bereiken van de SDG's, die aansluiten bij zijn thematische voorkeuren ('access to medicine' en klimaatverandering).

IMVB Convenant voor Pensioenfondsen

PMA heeft het IMVB Convenant voor Pensioenfondsen niet ondertekend. Wel onderkent het pensioenfonds het belang van de normatieve standaarden (OESO-richtlijnen en de UNGP's) die ten grondslag liggen aan het Convenant.